

ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИНТЕГРАЦИЯ В Р БЪЛГАРИЯ И Р МАКЕДОНИЯ

Станалият вече традиционен ежегоден българо-македонски научен семинар, спонсориран от фондация "Фридрих Еберт", се проведе на 26 и 27 септември 2002 г. в Банкя с представители от Икономическия институт при БАН, Икономическия институт - Скопие и Института за социологически и политико-правни изследвания - Скопие. Участници в дискусиите бяха още секретарят по икономическите въпроси на президента на Р България г-н В. Минчев, членът на Управителния съвет на БНБ проф. д-р Г. Минасян, директорът на дирекция "Евроинтеграция" към МФ г-жа Т. Хубенова, началникът сектор "Миграция и евроинтеграция" към Националната агенция по заетостта г-жа Лилия Станкова и г-жа Силвия Цветанова от същата агенция.

Откривайки семинара, г-жа *Росица Борисова*, зам.-директор във фондация "Фр. Еберт", отбеляза, че този научен форум, започнал през 1996 г., все повече се утвърждава като изключително полезна и ефективна форма за размяна на научни идеи, обмен на опит и положителни практики и е заел трайно място в научните връзки между двете съседни страни. Г-жа *Миленка Дранковска*, представител на регионалния офис на фондацията в Скопие, допълни, че чрез публикуването на материалите от ежегодните дискусии широката общественост и заинтересуваните институции също получават възможност за запознаване с резултатите от научните изследвания и направените предложения в редица области на социално-икономическия живот на двете страни.

В рамките на тазгодишната дискусиата, посветена на безспорно актуалната и за двете страни тема за евроинтеграцията и нейните икономически аспекти, бяха направени поредица от експозета на доклади, засягащи редица области от интеграционните процеси.

Чл.-кор. д-р ик. н. Иван Ангелов (ИИ на БАН) представи оценки за състоянието на икономиката в България днес и прогнози за нейното развитие, като отбеляза необходимостта от изработване и прилагане на "догонваща стратегия", чието изпълнение би позволило концентриране на усилията и средствата за доближаване на основните макроикономически параметри до тези на страните-членки на ЕС.

В експозето на *доц. д-р Емил Панушев* (ИИ на БАН) акцентът беше поставен върху значението на структурните фондове в процеса на подготовката на присъединяването към ЕС, инструментите на структурната политика в контекста на нейните основни принципи, като бяха отбелязани стъпките за създаване на такава политика в България.

Реформите във финансовия сектор на Р Македония бяха представени в експозето на *д-р Благоя Наневски* (ИИ – Скопие). Той отбеляза, че все още процесът на присъединяване на Македония към ЕС

не е достатъчно устойчив и целенасочен в резултат от известни политически обстоятелства. Въпреки това обаче има позитивни тенденции на стабилизация, най-вече чрез овладяването на инфлационните процеси, наличието на паричен капитал и др. По-активните промени в монетарната и фискалната политика в бъдеще би трябвало да спомогнат за активирането на наличните парични средства, оживяването на стопанската дейност, намаляването на безработицата и високата засега бедност сред македонското население.

В своето изказване *доц. д-р Т. Хубенова* подчерта необходимостта от съблюдаването на три критерия във връзка с използването на предприемителните фондове: икономичност, ефикасност, ефективност. Тя посочи и възможните рисове в това отношение, поради което важно място в предстоящите процеси трябва да заемат дейностите по контрола и оценката на използването на фондовете.

Проблемите на развитието на прехода от гледна точка на финансовата система бяха засегнати в изказването на *проф. д-р ик. н. Г. Минасян*. Той отбеляза редица позитивни моменти като високите валутни резерви, финансовата стабилност, устойчивостта на търговските банки и т.н., които поощряват действията по реформите, както и някои проблеми в сферата на кредитирането на финансовия сектор, забавящи икономическото развитие.

Социалната сигурност в Р Македония и възможностите за евроинтеграция бяха представени в експозето на *проф. Йорде Якимовски*, (Институт за социологически и политико-правни изследвания - Скопие). Отчитайки постиженията на страната в политическата сфера, той отбеляза известно изоставане в икономическата и най-вече в социалната сфера, поради което социалната цена на предприетите реформи става все по-висока и тежка за населението. Проф. Якимовски подчерта необходимостта от съответствие между социалната и икономическата политика.

Интеграционните проблеми в трудовите пазари и възможностите за присъединяване към единния европейски трудов пазар бяха обект на изследване и дискусия в доклада на *ст. н. с. д-р Искра Белева* (ИИ на БАН). Акцентът е поставен върху необходимостта от разумен компромис по отношение на ползите и разходите, които присъединяващите се страни и ЕС ще трябва да направят по пътя на обединението.

В областта на трудовите процеси бяха и експозетата на *д-р Верица Янеска* (ИИ – Скопие) - "Реформите в областта на труда и асоциирането на Р Македония в ЕС", на *г-жа Катерина Ношпалоска* (Правен факултет, - Скопие) - "Регулирането в областта на труда в Р Македония и неговото съгласуване с регулирането в ЕС", както и на *д-р Лубица Чонева* (Институт за социологически и политико-правни изследвания – Скопие) - "Половата равнопоставеност в европейските интеграционни процеси".

Г-жа Лилия Станкова (Агенцията по заетостта) представи конкретния опит на България в преговорите по присъединяването в сферата на труда и предостави редица нормативни документи, третиращи правните аспекти на процеса.

Проблемите на преките чужди инвестиции в Югоизточна Европа в контекста на присъединяването към ЕС бяха обект на внимание в експозето на *ст. н. с. д-р Искра Балканска* (ИИ на БАН). Тя направи и редица препоръки за подобряване на инвестиционния климат като фактор за нарастването на този вид инвестиции.

Д-р Деян Пендев (ИИ – Скопие) отдели внимание на въпросите на енергетиката на Р Македония и пътя към ЕС. На същите въпроси от българска страна се спря в своето изказване *проф. д-р ик. н. Ал. Димитров* (ИИ на БАН).

В заключителната част *г-жа Росица Борисова* назова като положителни моменти на проведения семинар обмена на богата научна информация, на законодателен опит и положителни и негативни практики от реалната икономика и нейното секторно развитие. Необходими са обаче повече идеи и научни виждания в търсенето на съвместни действия и контакти на двете съседни страни за обединяване усилията в процеса на присъединяване. Като положителен момент беше отбелязано и развитието на идеите за обединяване на научните усилия чрез разработването на съвместни проекти и поддържането на постоянни научни връзки, вкл. и чрез размяна на публикации.

За тема на следващ научен семинар беше посочена проблематиката на устойчивото развитие на Р България и Р Македония.

Ст. н. с. д-р Искра Белева